

Національного банку України на останній день звітного року) істотно відрізняється від динаміки в гривнях, зокрема, його обсяг з початку 2013 року на кінець 2021 р. зріс на 33,452 млрд дол. США або на 51,87%. За досліджуваний період заборгованість в середньому зростала щорічно на 3,717 млрд дол. США або на 4,8%. При цьому, на кінець 2021 року державний та гарантований державою борг збільшився 3,345 млрд дол. США, що на 4,75% більше порівняно з обсягом на кінець попереднього 2020 року.

Таблиця 1

Державний та гарантований державою борг України за 2012–2021 рр. (на кінець періоду)

Рік									
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1. Державний та гарантований державою борг, млн грн									
515511,6	584114,1	1100564,0	1572180,2	1929758,7	2141674,4	2168627,1	1998275,4	2551935,6	2671827,6
2. Абсолютний приріст, млн грн									
–	68602,5	516449,9	471616,2	357578,5	211915,7	26952,7	-170351,7	553660,2	118892,0
3. Темп росту, %									
–	113,3	188,4	142,9	122,7	111,0	101,3	92,1	127,7	104,7%
1. Державний та гарантований державою борг, млн дол. США									
64495,3	73078,2	69794,8	65505,7	70970,9	76305,2	78323,0	84364,4	90255,4	97947,4
2. Абсолютний приріст, млн дол. США									
–	8582,9	-3283,4	-4289,1	5465,2	5334,3	2017,8	6041,4	5891,0	7692,0
3. Темп росту, %									
–	113,3	95,5	93,9	108,3	107,5	102,6	107,7	107,0	108,5%

Джерело: складено на основі [1].

На сучасному етапі розвитку світової економіки спостерігається тенденція підвищення активності держав до залучення зовнішніх фінансових ресурсів, і як наслідок значного зростання обсягів зовнішньої заборгованості як у більшості країн світу, так і в Україні. Саме тому, такий процес потребує на рівні держави розробки стратегії щодо запозичень, в якій державний борг буде розглядатиметься не з позиції боргового тягаря економіки, а як інструмент економічного зростання.

Література

1. Державний борг України. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
3. Короленко Р. В., Потапчук А. В. Державний борг України: сутність та управління. *Modern Economics*. 2019. № 13(2019). С. 135–140. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V13\(2019\)-22](https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-22).
4. Вахненко Т. П. Державний борг України та його економічні наслідки. К.: Альтерпрес, 2000. 152 с.
5. Дудченко В. Державний борг як об'єкт регулювання. *Зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету*. 2008. Вип. 2 (18). С. 82–87. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_ME/Dudchenko_5.pdf.

УДК 336.02

Тивоненко А. В.

науковий керівник **Кремень О. І.**, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Фінансова безпека підприємства є складовою частиною його економічної безпеки. Вона посідає особливе місце в загальній системі, оскільки впливає абсолютно на всі сфери діяльності суб'єкта господарювання. Це пояснюється тим, що рівень

фінансової безпеки підприємства визначає можливість забезпечувати інші складові економічної безпеки, а зміни в будь-якій сфері його діяльності в кінцевому результаті відображаються на його фінансовій безпеці.

На основі проаналізованих підходів вітчизняних та зарубіжних науковців до визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства» варто відмітити, що найсуттєвішими характеристиками зазначеної категорії є: здатність суб'єкта господарювання протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам за рахунок стійкого фінансового стану, ефективного використання наявних корпоративних ресурсів та підвищувати рівень фінансової стійкості в динаміці.

Отже, під «фінансовою безпекою підприємства» пропонуємо розуміти такий стан підприємства, який характеризується найбільш ефективним використанням доступних йому ресурсів, рентабельністю діяльності, стійким фінансовим станом, що в сукупності дозволяють суб'єкту господарювання успішно функціонувати, нівелюючи негативний вплив зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів протягом невизначеного періоду часу.

Фінансова безпека є компонентою економічної безпеки держави, яка, своєю чергою, підпорядковується національній безпеці, та тісно взаємодіє із іншими складовими економічної безпеки: макроекономічною, соціальною, демографічною, виробничою, енергетичною, продовольчою, зовнішньоекономічною та інвестиційно-інноваційною [1].

Про вагомість зміцнення фінансової безпеки засвідчує й те, що основним джерелом фінансових ресурсів для забезпечення оптимального рівня економічної безпеки є фінансова система. Саме тому можна стверджувати, що стан забезпечення фінансової безпеки економічної безпеки у сфері фінансів країни є індикатором ефективності реалізації фінансової політики та стану розвитку економіки країни.

Вплив фінансового сектору на економіку країни за допомогою фінансових механізмів, важелів та стимулів доцільно визначити як чинник, який забезпечує фінансову та, як наслідок, національну безпеку держави.

Забезпечення фінансової безпеки держави безпосередньо пов'язане зі збільшенням ефективності фінансової сфери, що сприяє інноваційному соціально-економічному розвитку країни, і є сукупністю комплексу заходів: проведення ефективної грошової політики, реформування банківської системи та фінансових ринків [2].

Фінансова безпека є основним орієнтиром державної політики в умовах глобальних викликів. Для України вона особливо актуальна, оскільки фінанси виступають основою економічної та національної безпеки, а у період російсько-української війни систематично зазнають значних деформацій [3].

Значний вплив на фінансову безпеку України зумовили недостатня стійкість, неефективне регулювання та контроль фінансової системи, виклики пандемії, а нині кровопролитна війна, яку розв'язала російська федерація.

В умовах воєнного стану важливе значення має своєчасне визначення загроз фінансовій безпеці України, що дозволить мінімізувати їх та розробити практичні заходи щодо розроблення стратегії зміцнення фінансової безпеки, проведення виваженої та дієвої політики щодо забезпечення стійкості фінансової системи [4].

Звісно, найважливішим заходом забезпечення фінансової безпеки є перемога України у війні, однак її здобуття потребує значних ресурсів, у тому числі й фінансових. До індикаторів, які визначають рівень фінансової безпеки відносять: обсяг внутрішнього валового продукту, бюджетного дефіциту, обсяг державного боргу та міжнародних валютних резервів, що як наслідок потребує збалансування витрат на забезпечення

оборони країни, дотримання оптимального рівня показників дефіциту бюджету, обслуговування державного боргу та соціального захисту населення.

Водночас, уже в умовах воєнного стану слід забезпечити розробку стратегії фінансової безпеки для забезпечення стійкості фінансової системи, умов і ресурсів фінансової стабілізації та економічного зростання при збереженні цілісності України.

Література

1. Рижкова А. Роль та місце фінансової безпеки в системі зміцнення економічної безпеки держави. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 3 (67). С. 56–61. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-67-56-61>.
2. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Фінансова безпека держави в умовах воєнного стану. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 4 (77). URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu Galicianeconomic journal.
3. Тулуш Л. Д., Леонтович С. П., Радченко О. Д. Державне регулювання фінансової безпеки в умовах воєнного стану. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-41>.
4. Москвін Б. Ю. Економічна безпека фінансових інституцій в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка і організація управління*. 2022. № 2 (46). DOI: 10.31558/2307-2318.2022.2.11.

УДК 330.675

Камінська А. П., студент

Левченко В. П., д.е.н., професор

Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Глобалізаційні процеси фінансових ринків світу – це головний фактор, що забезпечує економічне зростання країни та визначає ефективність діяльності банківського сектору. При цьому, важливу роль займають фінансові інвестиції, що дають можливість розширення та удосконалення якості надання банківських послуг. Сучасні науковці по-різному трактують дане поняття. Наприклад, Циганова Н. під фінансовими інвестиціями розуміє нові чи удосконалені фінансові технології, послуги, продукти, організаційні форми, які виступають як результат інноваційної діяльності та несуть позитивний ефект для функціонування економіки [1, с. 97–98]. Пантелєєва Н. фінансові інновації визначає як результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми фінансової галузі, що може реалізовуватися за допомогою створення та дифузії нових фінансових інструментів, продуктів, технологій, процесів, інститутів, що орієнтовані на управління фінансовими ресурсами та ризиками для забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах мінливості економічного середовища, невизначеності та інформаційної асиметрії [2, с. 69]. Колінець Л.Б. розглядає фінансові інновації як будь-які нововведення у фінансових інструментах [3, с. 30].

Класифікувати фінансові інновації можна за наступними характеристиками:

1. Інновації фінансових продуктів та інструментів: інструменти фінансування (корпоративні та боргові папери), інструменти хеджування (деривативи), спеціальні фінансові послуги (злиття і поглинання, внутрішній викуп компанії, проектне фінансування).

2. Процеси фінансових інновацій: ті, що обумовлюються вдосконаленням технологій (електронний банкінг, електронні гроші тощо); ті, що знаходяться в засобах фінансування та виконання (секюритизація активів, створення пулів тощо).

3. Інновації, що мають зв'язок з інструментами участі в капіталі або з борговими інструментами.